

Vele emoties zijn gekoppeld aan een plaats

De plaats van geboorte

De plaats waar je naar toe gaat

Herkomst

Bestemming

‘Een kakofonie van tulpen en lelies’

Kunstuitwisseling tussen leden van KZOD en kunstenaars en instellingen in Eskisehir/Emirdag

Onder de algemene titel ‘Een kakofonie van tulpen en lelies’ zal in 2012 een aantal activiteiten ondernomen worden op initiatief van de Stichting Haarlem Emirdag. KZOD heeft zich bij dit initiatief aangesloten en een uitwisselingsproject opgezet van kunst en kunstenaars tussen Haarlem en Eskisehir/Emirdag.

Over de grenzen van religie, taal en politiek kan en moet via de cultuur een brug geslagen worden tussen bevolkingsgroepen. Hierdoor kan een bijdrage geleverd worden aan wederzijds begrip, waardering en bewustwording. Het uitwisselingsproject heeft als thema ‘Sporen van arbeidsmigratie’.

Het gaat daarbij om gezamenlijk produceren en presenteren. De resultaten zullen op verschillende plaatsen getoond worden, waarmee een grotere groep bij het project zal worden betrokken. Binnen het project willen wij de gelegenheid bieden om elkaar te ontmoeten en kennis te maken met elkaars achtergronden. Er zullen ideeën en ervaringen uitgewisseld worden en een ieder kan participeren in een diversiteit van kunst- en cultuuruitingen. Wederzijds begrip en duurzame contacten zullen ontstaan.

De openingsexpositie van dit project zal plaatsvinden op 20 januari in de Kloostergangen van het Haarlemse Stadhuis. Daar zal door burgemeester Bernt Schneiders een expositie geopend worden van 10 kunstenaars van KZOD en van de groep KiM7, waarin kunstenaars met een Turkse achtergrond verenigd zijn.

Het thema van de expositie betreft ‘Herkomst en Bestemming’. Veel emoties zijn gekoppeld aan een plaats. De plaats van geboorte of een plaats waar je naar toe gaat. We veranderen constant van plaats en emoties. Heimwee en verlangen begeleiden ons. Migratie is een concrete maatschappelijke vorm waaraan ook veel maatschappelijke aspecten verbonden zijn.

Deze expositie is de eerste stap in een proces.

In maart zal een vervolgetentoonstelling georganiseerd worden in de Philharmonie en in De Waag. Vervolgens zal de expositie verder getoond en uitgebouwd worden in Eskisehir en Emirdag.

Thema: migratie

Een belangrijke vorm van migratie is de vlucht van het platteland. Deze vindt overal in de wereld plaats en leidt tot verstedelijking. Migratie staat ook voor de overgang van een agrarische naar een industriële samenleving. Het geld, de mensen en de kennis verdwijnen van het platteland en gaan naar de stad waar een volledig nieuwe ontwikkeling in gang wordt gezet. Traditionele culturen staan onder druk, verdwijnen of moeten plaats maken voor een moderne stedelijke cultuur; de agrarische samenleving, die voor een belangrijk deel zelfvoorzienend was, verandert in een geldeconomie, die langzamerhand steeds globaler en internationaler wordt. De Turkse migratie naar de steden en naar Europa staat als prototype voor deze ontwikkeling.

Migratie bestaat uit vertrek en aankomst. Hiervoor staan de Turkse begrippen ‘sila’ en ‘gurbet’. ‘Sila’ duidt het startpunt aan, de roots, de bron, daar waar het is begonnen. En ‘gurbet’ staat voor heimwee, lijden, verdriet en verlangen. In veel Turkse poëzie zijn deze begrippen terug te vinden. Uiteindelijk vormen ‘sila’ (de plaats van vertrek) en ‘gurbet’ (de plek van aankomst) niet af te wenden elementen van het leven en de continuïteit daarvan.

Leo van Velzen, voorzitter KZOD

Dit project is tot stand gekomen met medewerking van de republiek Turkije ter gelegenheid van de viering van de 400 jaar diplomatieke samenwerking tussen Turkije en Nederland. Gesponsord door de Turkse ambassade, Gemeente Haarlem en het Ruigrok Fonds.

Voor verdere informatie | www.kzod.nl | www.kim7.nl | Leo van Velzen 06-55 13 55 99

Ahmet Palaz

“Nereden Nereye (Herkomst Bestemming)”
video | 1.56 sec

Ahmet Palaz

“Iedereen komt ergens vandaan, de vraag is, waar gaan we naar toe”

“Voor de meeste mensen betekent migratie een nieuw, beter bestaan elders. Voor mij betekent dit vooral een verscheurd gezin en twee zielen in één lichaam.”

Bülent Evren

*“ArèsConstantArès”
olieverf op aluminium*

ARÈSCONSTANTARÈS

Bülent Evren

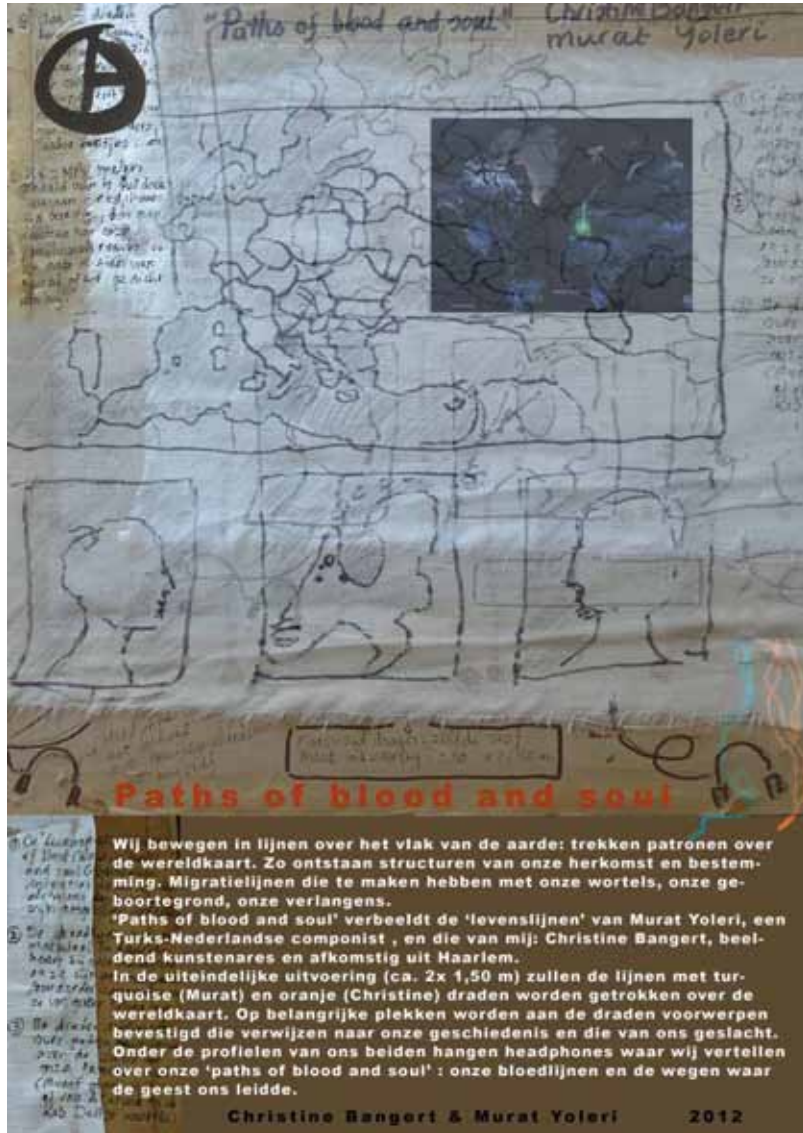
DISCIPLINE KAART 01 / 58 / blauw / 387

Er bestaat een ongeschreven wet dat de kunstenaar per definitie reist omwille van zijn verlangen naar het onbekende. Reizen, verplaatsen en zich elders op de wereld vestigen hoort bij de levensweg van een kunstenaar.

Nu het volgende: wanneer de vraag gesteld wordt naar de afkomst van de kunstenaar dan kom ik tot het besef dat ik in wezen mijn lichaam verplaats van de ene plek naar de andere, maar dat mijn geest vrij blijft om op meerdere plekken te kunnen zijn. De vraagstelling vanuit de lokale kunsttradities en hun verschillen onderling, heeft een nieuwe stroming veroorzaakt; provenance/afkomst. Dit betekent het verzamelen en verwerken van de elementen uit de oorspronkelijke geboorteomgeving tot een kunstuiting. Herinneringen, beelden van heden en verleden in alle mogelijke vormen en kleuren; deze manier van werken heeft alle legitimiteit opgeëist en meegekregen. Niemand kan iets in de weg leggen in dit bestaan. De belichaming van de meest vrije vorm van zijn.

De reiziger zonder grenzen tot zover zijn geest kan reiken en terugkeren.

"Paths of Blood and Soul"
mixed media, ca. 200x150cm

Wij bewegen in lijnen over het vlak van de aarde; trekken patronen over de wereldkaart. Zo ontstaan structuren van onze herkomst en bestemming. Migratielijnen die te maken hebben met onze wortels, onze geboortegrond, onze verlangens.

'Paths of blood and soul' verbeeldt de 'levenslijnen' van Murat Yoleri, een Turks-Nederlandse componist, en die van mij: Christine Bangert, beeldend kunstenaar en afkomstig uit Haarlem.

In de uiteindelijke uitvoering (ca. 2x 1,50 m) zullen de lijnen met turquoise (Murat) en oranje (Christine) draden worden getrokken over de wereldkaart. Op belangrijke plekken worden aan de draden voorwerpen bevestigd die verwijzen naar onze geschiedenis en die van ons geslacht.

Onder de profielen van ons beiden hangen headphones waar wij vertellen over onze 'paths of blood and soul': onze bloedlijnen en de wegen waar de geest ons leidde.

Connie Vlasveld

“Wij blijven hier”

acryl op linnen, ca. 200 x 100 cm

Connie Vlasveld

Het land van herkomst.

Er is iets binnen dat woekert,
een vaag verlangen.

Daar waar mijn wezen staat voel ik
mij diep verbonden met wortels.

Soms verzamel ik al mijn moed en
kruip ik diep onder de grond
mijn wortels achterna.

‘Zal ik nog terugkomen’,
vroeg de een,
‘ja’, dacht de ander
en schudde het hoofd.

(vrij naar T.Tellegen)

Turkse Koffie & Droste Cacao

De geur van herinnering

Associatie met 'À la recherche du temps perdu' (Marcel Proust, 1877-1922): het madeleine-koekje effect. Bij de hoofdpersoon van Proust wordt door de geur van in kamillethee gedoopte madeleines een vergeten wereld opgeroepen.

In Haarlem, waar ik ben opgegroeid, kan ik mij nog sterk de zoete cacao-geur van de Drostefabriek aan het Spaarne herinneren, die sterk verbonden is aan de periode dat ik in mijn studentenjaren met de trein op en neer reisde van Haarlem naar Amsterdam. Daar, op station Haarlem, rook ik vele malen de weeïge lucht van cacao die binnendreef op het perron, al naar gelang de windrichting.

Wat zou een typische geurherinnering aan Emirdag of Turkije zijn? Welke geuren brengen lang vervlogen herinneringen terug in het geheugen? Turkse koffie (koffiedik lezen)? Geurwater (het sprenkelen van de handen van gasten met reukwater/rozenwater)?

Ik zou het willen vragen aan Haarlemmers die afkomstig zijn uit Emirdag of aan uit Turkije afkomstige kunstenaars.

Ik herinner mij het programma 'Bij Yerli' uit 2008. Na wat speurwerk op het internet kwam ik die uitzendingen tegen. Met respectievelijk Huub van der Lubbe (de Dijk), Pierre Wind, Alexander Pechtold en Maria Goos. Heel inspirerend. Wat in al die afleveringen aan bod komt, is het koffiedik lezen uit de drab van een heerlijk kopje Turkse koffie. Het laat zich lezen als een spoor terug in iemands leven of als een teken naar een hoopvolle toekomst... Herkomst en bestemming.

Wat mij intrigeert, is het beeld van de sporen die het koffiedik achterlaat na omkering van het kopje drab op het schoteltje. Daar zou je weer van alles in kunnen zien, of niet... Koffievlekken als een Rorschach-test.

Joep van Opzeeland

*“Handel en Immigratie”
keramiek, hoogte: 38,5 cm*

*“Herinnering”
keramiek, hoogte: 42,5 cm*

Joep van Opzeeland

Handel en Immigratie

Ik gebruik de koffer als symbool voor bagage, zowel letterlijk als figuurlijk. De verpakking tussen vroeger en nu, vanwaar en waarheen, lust en last. En wat de inhoud is, kan alleen degene weten die er naar kijkt.

Herinnering

Naar: 'Standbeeld van de mensheid', 2006, 35 m hoog, bij Kars in Noord-Oost Turkije.

Ik heb dit beeld gemaakt als eerbetoon aan de maker, Mehmet Aksoy, die zijn tijd ver vooruit was. Hij zag dit als de stap naar de verzoening tussen de Armeniërs en de Turken. Eind april 2011 is dit beeld verwijderd in opdracht van de Turkse regering, president Erdogan, omdat dit beeld de verzoening tussen de Armeniërs en de Turken in de weg zou staan. Ook wordt als reden genoemd dat dit beeld hoger en dominantier zou zijn dan de moskee.

Leo van Velzen

“Gij Zult”
olieverf op doek, 200 x 200 cm

Leo van

Recep was onze huisvriend toen ik eind jaren zestig in het 'oude westen' van Rotterdam een 'huisje onder de huurwaarde' bewoonde.

Wij waren actief binnen het Aktiekomitee Pro Gastarbeiders (AKPG) met o.a. alfabetiseringscursussen en het aan de kaak stellen van malafide pensionhouders. In 1970 bracht ik een bezoek aan het dorp van Recep bij Yidizeli in de provincie Sivas en maakte kennis met zijn uitgebreide familie (een cultuurschok!).

In mijn studie ging ik in op de achtergronden en gevolgen van migratie en in de jaren zeventig deed ik enige jaren onderzoek in Centraal Anatolië (Bogazliyan en Kayseri). Ik leerde de taal via de Turkse koffiehuisen en verzamelde jaren ter plekke informatie, die ik verwerkte in een aantal publicaties. Mijn interesse voor Turkije en voor de vrienden die ik daar in de loop der jaren maakte, is nooit meer verdwenen.

Met mijn bijdragen aan deze exposities heb ik mij in eerste instantie laten leiden door werktitels die voor deze expositie in omloop waren, zoals 'Kakofonie van tulpen en lelies', 'Sila... gurbet'; 'Herkomst... bestemming'; 'Waarvandaan... waarheen'; 'Nereden... nereye'; 'Heimwee... verlangen'; 'Thuis... ballingschap'. De maalstroom waarin wij terecht komen, of de trechter waar we doorheen moeten, zijn vormen waarmee ik bezig ben en die in andere werken gebruikt zullen worden.

Aan het werkstuk op de openingsexpositie heb ik een dimensie toegevoegd omdat ik geraakt ben door de actualiteit. Ik voel en zie dat de agressie hand over hand toeneemt. Het gaat over het mislukken van de multiculturele samenleving, over toenemend geweld en politieke moorden met raciale achtergronden. Een doorgeslagen ruit is de vorm geworden waarmee een aantal vragen wordt opgeroepen. De teksten op de ruit zijn nog zichtbaar, waaronder 'Gij zult niet doden'. Maar waarom zijn die teksten geschreven en relevant? En waarom werd de ruit ingeslagen? Vanwege de teksten? Of om een nieuw perspectief open te breken? Waar ben ik thuis?

Omdat ik als schilder ook van tuinieren houd, heb ik in mijn atelier altijd bloeiende planten gehad.

Op een keer, had ik in plaats van een bloembol, een ui in een transparant plastic bakje met een geribbelde bodem gedaan. Na een half jaar droogde hij uit. Toen ik het bakje leeg wilde halen zag ik tot mijn verrassing dat de wortels van de ui de geribbelde vormen van de bodem precies hadden overgenomen, maar dan omgekeerd. D.w.z. hol is bol geworden.

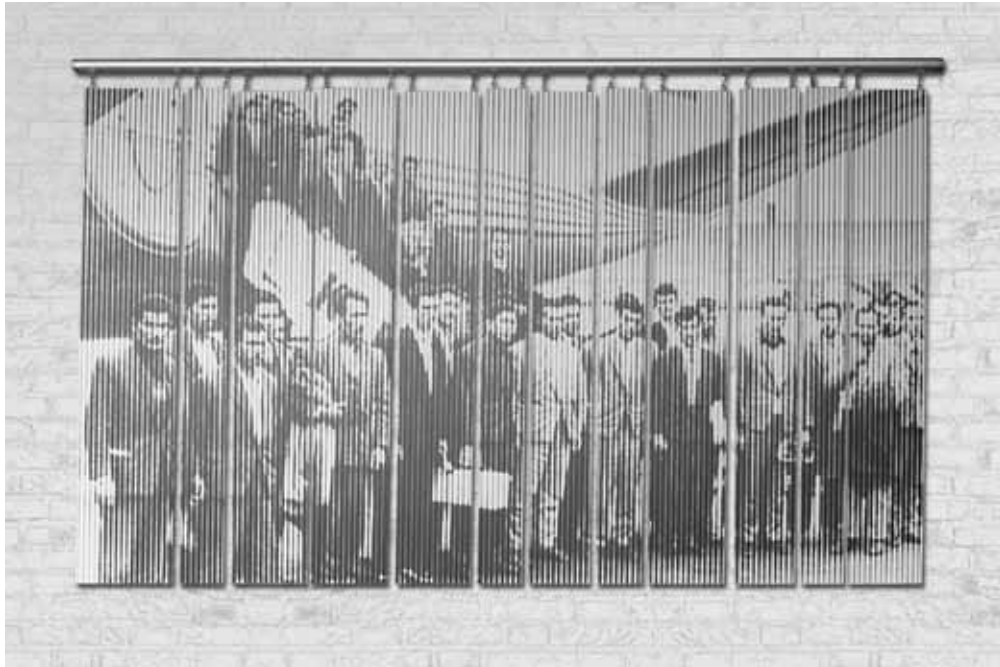
Zo begon mijn avontuur om met wortels beelden te gaan maken. Voor de wortel vorming experimenteerde ik met verschillende zaden. Mijn eerste beeld werd gevormd door een zaad van een Turkse weed plant, de tweede door Perzische granen en daarna door een mais korrel uit Mexico.

Nu ik ze achteraf bekijk, denk ik aan de overeenkomst met het thema “Herkomst en Bestemming”: De buitenlandse zaden blijken wonderen te verrichten in Nederlandse bodem.

Steven Blad

"Aankomst 24 oktober 1963"

digitale fotobewerking geprint op Forex met matte UV-folie, 180 x 100 cm

Steven Blad

Herkomst en bestemming zegt iets over een reis welke men maakt. Met een vertrek en achterlaten. Een aankomst en vanuit die plaats verdergaan. Met dit gegeven als basis voor onderzoek naar de historie van 50 jaar migratie, stuitte ik op een foto van een groep Turken vlak na aankomst in Nederland op 25 oktober 1963. Dus bijna 50 jaar geleden. Deze foto symboliseert voor mij het ontstaan van de Turkse gemeenschap uit Emirdag in Haarlem en omstreken.

Het onderschrift van deze foto sprak zo tot mijn verbeelding dat ik hier de titel van heb gemaakt: 'Aankomst 25 oktober 1963'. Ik heb de foto bewerkt tot een grafische weergave verdeeld in panelen met één of meerdere personen per paneel. Hierdoor wordt de groep teruggebracht tot personen, die ieder hun eigen plek in de samenleving hebben gekregen/veroverd.

Op de openingsexpositie is deze eerste fase van deze installatie te zien. In de tweede fase wil ik laten zien waar deze mensen nú staan. Dit zullen waarschijnlijk foto's in kleur worden.

Ik ben geen reiziger
ik ben geen duif
ik kan niet vliegen

waar ik vandaan kom, daar ben ik gebleven
waar mijn bestemming ligt, dat weet ik niet
in alle opzichten tegenpool van
die vreemde vogel: tortelduif

allegaagse grijsaard
zwart streepje in je nek
ongemerkt hier ingeburgerd
als vanzelf gewoon geworden
zonder paspoort of bewijs
alleen je vleugels uitgeslagen
en getorteld tot en met

laten wij tortelen
op zijn tijd met
liefdevolle handen
en gestreken veren
waarin je verhalen schuilen

Ik ben geen reiziger
ik ben geen duif
ik kan niet vliegen
maar tortelen zal ik
tot mijn laatste snik

Turkse Tortel

Symbool van liefde en reislust

De eerste immigrant uit Turkije was geen mens maar een duif: de Turkse tortel. U kent hem zeker, want ze komen in Nederland bijna overal voor, behalve in zuidelijk Flevoland en Almere, aldus het Nederlands soortenregister.

1900: Turkse tortel komt alleen in Turkije voor

1950: eerste broedgeval Turkse tortel in Nederland gemeld

Je zou de Turkse tortel een voorbode van de immigranten kunnen noemen. Een 'vooruit gezonden post' van hun Turkse landgenoten, want het eerst broedpaar werd in 1950 gesignaleerd bij Oldebroek, Gelderland, en daarna verspreidde de vogel zich in razend tempo over ons land.

Tortelen

De Turkse tortel staat bekend om haar aanhalige gedrag en zorgde ervoor dat we nu het werkwoord tortelen kennen, dat zoveel betekent als: liefkozen.

Ik vind het een inspirerend gegeven dat een van oorsprong Turkse vogelsoort als een verkenners voor de troepen uit is gevlogen, zich in ons land nestelde en zich hier nu aardig thuis voelt. Een immigrant avant la lettre.

Ik schreef er een gedicht over dat op de expositie op een van de ramen te lezen zal zijn.

De loden veertjes staan symbool voor de inspanningen die deze vogel zich heeft getroost om een nieuw bestaan op te bouwen. In vrijheid naar vrijheid. Het zijn er niet toevallig 97. Dit getal verwijst naar de 97 journalisten die in Turkije niet langer in vrijheid hun werk kunnen doen.

